

Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017 - 2020

Zpracováno:

Odbor Kancelář hejtmána

Mgr. Jan Uherka, koordinátor problematiky osob se zdravotním postižením
a předseda Komise Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené

březen – srpen 2016

Projednáno:

1. Komise Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené

16. srpna 2016
usnesení č. 02/KZP/16

2. Rada Zlínského kraje

29. srpna 2016
usnesení č. 0645/R16/16

3. Zastupitelstvo Zlínského kraje

21. září 2016
usnesení č. 0780/Z23/16

Obsah

	strana
I. Úvod	3
II. Osoby se zdravotním postižením – definice	4
III. Vyhodnocení plnění opatření Krajského plánu vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2012–2016	6
IV. Postup přípravy Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017– 2020	11
V. Cíle a opatření Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017–2020	12
VI. Koordinace a monitorování Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017– 2020	21
VII. Závěr	22
VII. Prameny a literatura	22
VIII. Seznam zkratk	22

Část I.

Úvod

Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017–2020 (dále jen „Krajský plán podpory“) navazuje na předchozí krajské plány vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením schválené na období 2011–2012 a 2013–2016.

Základní ideový rámec, ze kterého Krajský plán podpory vychází, představuje Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“), jejímž přijetím se Česká republika přihlásila k důslednému naplňování existujících lidských práv a svobod ve vztahu k osobám se zdravotním postižením.

Výchozím programovým dokumentem Krajského plánu podpory je Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením přijatý na období 2015 – 2020 (dále jen „Národní plán podpory“). Touto provázaností sdílíme zásadu, že **národní a krajská politika jsou nedělitelné a že představují jednotu myšlenkovou, programovou a organizační**. Současně platí, že **zdravotní postižení svou povahou, příčinami a nároky na řešení je záležitostí celostní**, to znamená záležitostí zdravotní, sociální, mobility, vzdělávání atd. Jedná se tedy o komplexní a z hlediska podpory státu meziresortní problematiku. Na úrovni národní i krajské jde o to, aby veškerá opatření jednotlivých resortů naplňující program rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením představovala horizontálně i vertikálně vnitřně provázaný a vyvážený celek a nebyla jen souhrnem jednotlivých dílčích resortních opatření. Garantem této jednoty je na úrovni státu vláda ČR a na krajské úrovni pak Zastupitelstvo Zlínského kraje a Rada Zlínského kraje.

Cílem a účelem Krajského plánu podpory je v souladu s Úmluvou a Národním plánem podpory naplňovat státní politiku podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením. Přes mnohá pozitiva realizovaná ve prospěch rovných příležitostí zůstává množství nedořešených, přehlížených a zanedbaných témat, která znesnadňují přirozenou integraci osob se zdravotním postižením do společnosti, snižují kvalitu jejich života a přispívají k jejich nerovnému postavení ve společnosti (např. vysoký stupeň nezaměstnanosti, přetrvávající dopravní a stavební bariéry, ztížený přístup ke vzdělávání, zvl. terciárnímu, stigmatizace apod.). Přetrvávající nerovnost pak deformuje i vzájemné vztahy osob se zdravotním postižením a většinové společnosti, a tedy deformuje společnost samu. V nedůstojném postavení se ocitají i spolky sdružující osoby se zdravotním postižením, kterým se nedostává potřebné pomoci, kterou potřebují pro zajištění společensky účelných a vzájemně prospěšných aktivit. Jedním ze záměrů plánu bude také příprava finanční podpory pro zabezpečení společensky účelných aktivit Národní rady osob se zdravotním postižením Krajské rady Zlínského kraje a spolků sdružující osoby se zdravotním postižením s celokrajskou působností.

Krajský plán je složen z jednotlivých kapitol. První dvě části jsou složeny z úvodu a definice pojmu osoby se zdravotním postižením včetně základních dat z Českého statistického úřadu. Třetí částí je vyhodnocení krajského plánu za období 2012 až 2016 a následně jsou tři části věnující se postupu přípravy plánu, jeho cíle na období 2017 až 2020 a koordinace a monitoring těchto cílů. Závěr a přehled pramenů, literatury a zkratk jsou poslední tři kapitoly tohoto nového plánu.

Část II.

Osoby se zdravotním postižením – definice

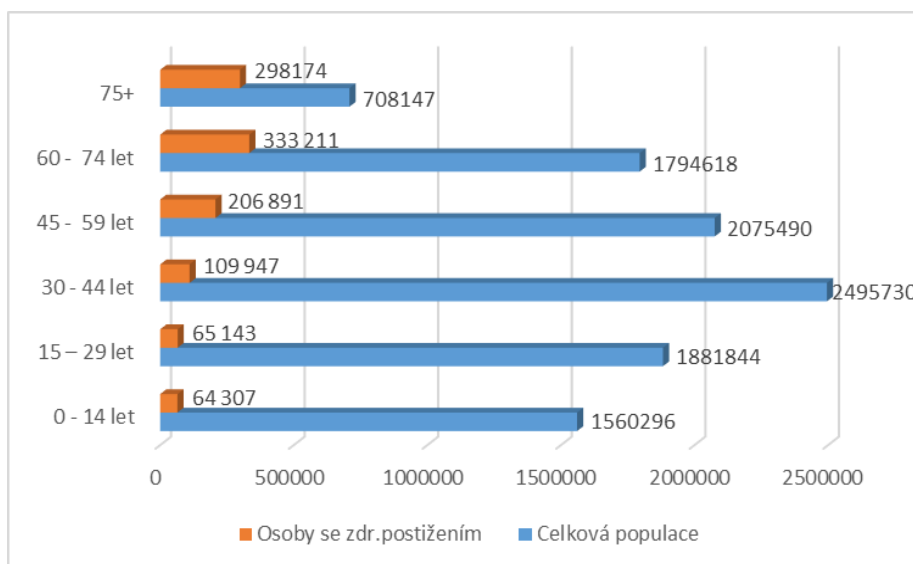
Komunita osob se zdravotním postižením je vnitřně výrazně diferencovaná, jednotlivé typy postižení se výrazně liší různým stupněm omezení (handicapem) vůči ostatním členům společnosti, a to jak vlivem zdravotního stavu samotného, tak vlivem nedostatků ve společenském prostředí.

Podle šetření Českého statistického úřadu bylo k 31.12.2012 v České republice evidováno 1 077 673 osob se zdravotním postižením, tj. 10,2 % populace, z toho mužů v počtu 512 761 osob a žen v počtu 564 912 osob.

V současné době se předpokládá, že ve Zlínském kraji je cca 60 000 osob se zdravotním postižením.

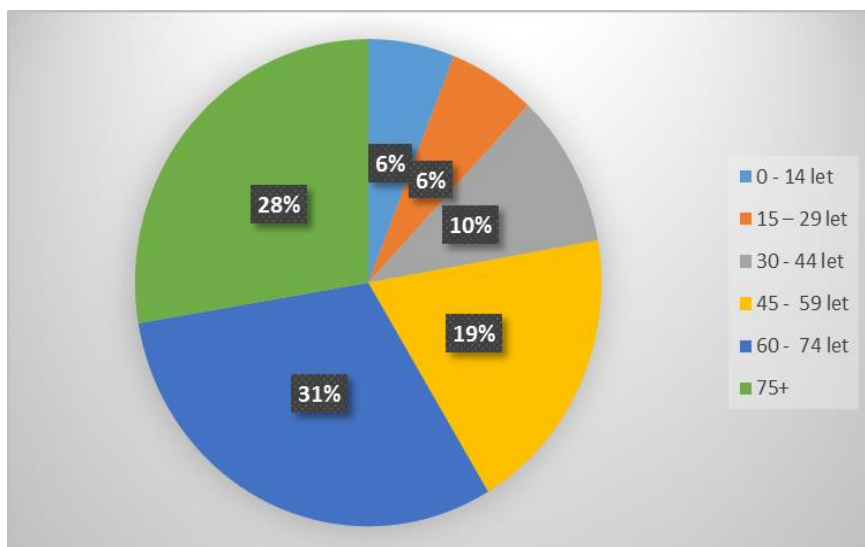
Z hlediska věkové struktury osob se zdravotním postižením je nejvyšší počet osob se zdravotním postižením nad 60 let.

Graf 1: Podíl počtu osob se zdravotním postižením na celkové populaci ČR dle věkových skupin (rok 2012)

Zdroj: ČSÚ

Graf 2: Podíl osob se zdravotním postižením dle věkových skupin v ČR (rok 2012)

Zdroj: ČSÚ

Pokud jde o jednotlivé typy zdravotního postižení, představuje největší podíl postižení vnitřní – 41,9 %, pak tělesná postižení – 29 %, ostatní typy postižení jsou pod 8 %. Průměrná četnost postižení na jednu osobu představuje 1,6. Celkový počet osob se zdravotním postižením mírně narůstá, rychleji u žen než u mužů.

Vymezení pojmu zdravotního postižení se v důsledku poznání i společenského vnímání postupně proměňovalo a zpřesňovalo. V tomto dokumentu, obdobně jako v Národním plánu podpory, se přidržíme definice obsažené v článku 1 Úmluvy:

„Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“

Část III.

Vyhodnocení Krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje pro období 2013–2016

Zprávy o plnění opatření Krajského plánu vyrovnávání příležitostí podávaly příslušné odbory KÚZK v pololetních intervalech a tyto byly vyhodnocovány na zasedáních Komise Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené (dále jen „KZP“). Stanovená opatření byla v převážné míře naplněna. Opatření, která nebyla naplněna, se zpravidla přesouvají do příštího období. Nesplnění některých opatření (např. metodika analýzy přístupnosti objektů) je dáno mimořádnou náročností a vyplývá také z neexistence obdobné analýzy na národní úrovni. Souběžné hodnocení plnění opatření Krajského plánu vyrovnávání příležitostí ze strany organizací osob se zdravotním postižením není k dispozici, neboť nemají potřebné materiální a organizační zabezpečení pro jeho naplnění.

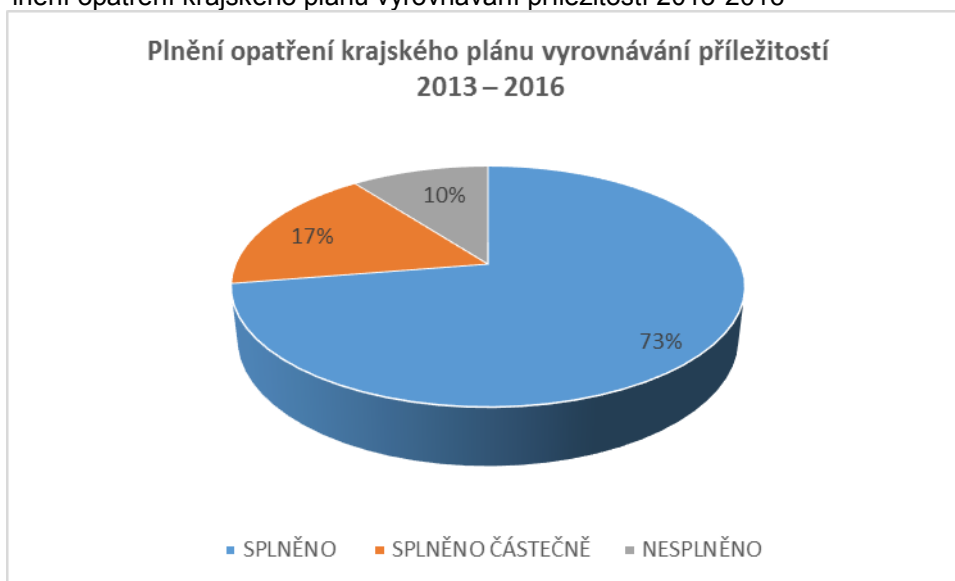
Plnění opatření Krajského plánu vyrovnání příležitostí 2013–2016 bylo v celkovém počtu 29 z toho bylo:

SPLNĚNO.....21 opatření – 73 %

SPLNĚNO ČÁSTEČNĚ.....5 opatření – 17 %

NESPLNĚNO..... 3 opatření - 10 %

Graf 3: Plnění opatření krajského plánu vyrovnávání příležitostí 2013-2016

Zdroj: KÚZK

Konkrétně:

OBLAST 1.

VÝCHOVA VEŘEJNOSTI A OSVĚTOVÁ ČINNOST

Cíl 1.1.

Zvýšit sociální dovednosti pracovníků Krajského úřadu Zlínského kraje ve vztahu k občanům se zdravotním postižením

Opatření 1.1.1.

Vzdělávání pracovníků KÚZK ve specializacích z oblasti problematiky zdravotního postižení a zásad komunikace s vybranými skupinami osob se zdravotním postižením zařadit do průběžného vzdělávání pracovníků.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Opatření 1.1.2.

Do vzdělávacích programů pro pracovníky KÚZK zapojovat jako účastníky přípravy realizace zástupce dotčené skupiny osob se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Opatření 1.1.3.

Obsah vzdělávacích programů pro pracovníky KÚZK k problematice zdravotního postižení bude konzultován s Komisí Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Cíl 1.2.

Zvýšit informovanost veřejnosti a politické reprezentace o problematice zdravotního postižení

Opatření 1.2.1.

V časopise Okno do kraje zveřejňovat informace týkající se problematiky zdravotního postižení.

Odpovídal odbor KH – splněno.

Opatření 1.2.2.

Podporovat edukační a informační činnost pro zvyšování povědomí o osobách se zdravotním postižením formou tematických akcí zaměřených na problematiku osob se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor KH – splněno.

OBLAST 2.

PŘÍSTUPNOST STAVEB A DOPRAVY, PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Cíl 2.1.

Nastavení metodiky analýzy přístupnosti objektů ve vlastnictví Zlínského kraje či užívaných krajem ve vztahu k užitečnosti výsledných informací pro plán nápravy a zároveň ve vztahu k prezentaci přístupnosti pro obyvatele kraje

Opatření 2.1.1.

Nastavení metodiky analýzy přístupnosti objektů ve vlastnictví Zlínského kraje či užívaných krajem ve vztahu k užitečnosti výsledných informací pro plán nápravy a zároveň ve vztahu k prezentaci přístupnosti pro obyvatele kraje. Výběr metodiky bude konzultován s Komisí Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené.

Odpovídal odbor ÚPSŘ – nesplněno, obdobná metodika neexistuje na národní úrovni.

Cíl 2.2.

Provedení analýzy přístupnosti a postupné zpřístupňování objektů sociálních, zdravotnických, školských a kulturních zařízení, které jsou ve vlastnictví Zlínského kraje či které kraj užívá podle jednotné metodiky

Opatření 2.2.1.

Zmapovat stavební přístupnost a značení Braillovým písmem u budov v majetku kraje dle jednotné metodiky – zařízení sociálních služeb, zdravotnických zařízení (nemocnice), školských zařízení, kulturních zařízení. V případě školských zařízení zmapovat rovněž stavební přístupnost tělocvičen.

Odpovídal odbor SOC, ZDR, ŠK – splněno částečně, neexistuje metodika na národní úrovni.

Odpovídal také odbor KUL – splněno.

Cíl 2.3.

Zmapování přístupnosti dopravy pro osoby se ztíženou schopností pohybu a orientace.

Opatření 2.3.1.

Do cyklicky uzavíraných smluv s dopravci veřejné linkové dopravy v závazku veřejné služby Zlínského kraje zavést povinnost používat určitý podíl dopravních prostředků s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením (nizkopodlažní autobusy atp.). Pro rok 2013 je stanoven minimální 5% podíl dopravních prostředků s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor DOP – splněno.

Opatření 2.3.2.

Zmapovat terminály a zastávky veřejné linkové dopravy ve Zlínském kraji z uživatelského pohledu pro nástup/výstup osob se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor DOP a společnost KOVED, s.r.o. – splněno.

Cíl 2.4.

Při zpřístupňování informací respektovat specifické potřeby občanů s různými typy zdravotního postižení

Opatření 2.4.1.

Zajistit spolupráci dostupných tlumočnicků, předčitatelů, průvodců a tlumočnicků znakového jazyka a artikulačních tlumočnicků.

Odpovídal odbor ŘLZ – nesplněno, nebyly požadavky na tyto služby.

Opatření 2.4.2.

Minimálně jednou ročně zabezpečit v rámci pravidelných porad zaměstnanců stavebních úřadů proškolení těchto zaměstnanců v oblasti technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Odpovídal odbor ÚPSŘ – splněno.

Opatření 2.4.3.

V zařízeních, jejichž je kraj zakladatelem, zvyšovat komunikační kompetence a rozvoj technik komunikace s osobami se zdravotním postižením u pracovníků v pomáhajících profesích.

Odpovídal odbor ZDR – splněno.

Opatření 2.4.4.

Ve zdravotnických zařízeních, jejichž je kraj zakladatelem, prosazovat personální zajištění odpovědnosti za komunikaci s lidmi s obtížemi v komunikaci, informační dostupnost komunikace a proškolení ostatních zaměstnanců.

Odpovídal odbor ZDR – splněno.

Opatření 2.4.5.

Zajistit pro odbornou zdravotnickou veřejnost cyklus vzdělávání zaměřený na specifické potřeby osob se zdravotním postižením ve zdravotnickém zařízení.

Odpovídal odbor ZDR – splněno.

Cíl 2.5.

Podporovat aktivity zaměřené na činnosti podporující přístupnost pro osoby se zdravotním postižením

Opatření 2.5.1.

Podporovat aktivity zaměřené na činnosti podporující přístupnost pro osoby se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor SOC – splněno.

Opatření 2.5.2.

Dohlížet na zkvalitňování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních založených Zlínským krajem, aby byly naplňovány podmínky certifikace a akreditace zdravotnických zařízení. Součástí je i dohled nad odstraňováním nedostatků zjištěných při mapování přístupnosti těchto zařízení.

Odpovídal odbor ZDR – splněno.

OBLAST 3. ROVNOST PŘED ZÁKONEM

Cíl 3.1.

Usilovat o to, aby omezení právní způsobilosti uživatelů zařízení sociálních služeb zřizovaných Zlínským krajem odpovídala situaci dané osoby

Opatření 3.1.1.

Zařízení sociálních služeb, jejichž zřizovatelem je Zlínský kraj, budou usilovat o navrácení způsobilosti k právním úkonům pro uživatele služeb, či alespoň o navrácení částečné způsobilosti k právním úkonům.

Odpovídal odbor SOC – splněno.

OBLAST 4. OSOBNÍ MOBILITA

Cíl 4.1.

Podpora dobrovolnictví a osobní asistence pro mobilitu a rovný přístup k osobám s různými druhy zdravotního postižení

Opatření 4.1.1.

V rámci Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Zlínského kraje se zaměřit na podporu sociální služby osobní asistence.

Odpovídal odbor SOC – splněno.

Opatření 4.1.2.

Podpora dobrovolnictví prostřednictvím podprogramu Zlínského kraje a podpory projektů zaměřujících se na osoby se zdravotním postižením, včetně osobní mobility.

Odpovídal odbor KH – splněno.

OBLAST 5. ŽIVOT V RODINĚ

Cíl 5.1.

Podporovat dostupnost odborných poradenských míst pro osoby se specifickými typy zdravotního postižení.

Opatření 5.1.1.

Zpracovat a zpřístupnit databázi odborných poradenských míst pro osoby se zdravotním postižením na úrovni sociální, zdravotní a školské problematiky.

Odpovídal odbor SOC – splněno.

Odpovídal odbor ŠK – splněno částečně, zveřejněno na portále „zkola.cz“, bez dalších aktivit.

Odpovídal odbor ZDR – nesplněno, zatím řešeno pouze v samotné praxi lékaři a lékařským personálem, záměrem je navrhnout jednotnou krajskou databázi.

OBLAST 6. ZAMĚSTNÁVÁNÍ

Cíl 6.1.

Podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v rámci KÚZK v organizacích zřizovaných Zlínským krajem

Opatření 6.1.1.

Při plnění povinného podílu dle zákona o zaměstnanosti bude KÚZK preferovat přímé zaměstnávání občanů se zdravotním postižením před náhradními formami plnění.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Opatření 6.1.2.

Každoročně analyzovat a vyhodnocovat plnění úkolů zaměstnanosti osob se zdravotním postižením z pohledu počtu a typů pracovních pozic s požadovanou kvalifikací na KÚZK s důrazem na možnost zvýšení počtu osob s postižením v zaměstnaneckém poměru.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Opatření 6.1.3.

Každoročně analyzovat a vyhodnocovat plnění úkolů zaměstnanosti osob se zdravotním postižením v organizacích Zlínského kraje.

Odpovídal odbor ŘLZ – splněno.

Opatření 6.1.4.

Zařadit do programu jednání Rady hospodářské a sociální dohody Zlínského kraje problematiku zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Odpovídal odbor KH – splněno.

Část IV.

Postup přípravy Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017–2020

Svou strukturou Krajský plán podpory navazuje na základní ustanovení Úmluvy, Národní plán podpory a Krajský plán vyrovnání.

Každá strategická oblast Krajského plánu je uvedena krátkou charakteristikou řešeného problému, obsahuje cíl, stanoví konkrétní odpovědnost a finanční náročnost.

Příprava podkladů a zpracování Krajského plánu podpory rovných příležitostí probíhala v období měsíce května až července 2016. Garantem zpracování KPVP je Komise Rady Zlínského kraje pro osoby se zdravotním postižením, která je poradním orgánem Rady Zlínského kraje pro období 2012–2016. Krajský plán podpory 2017–2020 navazuje na Krajský plán vyrovnávání příležitostí platný pro období 2012–2016 a je v pořadí třetím krajským plánem.

Zpracování jednotlivých kapitol Krajského plánu vychází z podkladů připravených jednotlivými odbory KÚZK, které předseda Komise RZK pro osoby se zdravotním postižením oslovil prostřednictvím odboru Kancelář hejtmána, který zajišťoval také administrativní činnosti pro komisi. Jednotlivé cíle a opatření jsou pak formulovány ve spolupráci s věcně příslušnými odbory KÚZK.

Krajský plán byl v jednotlivých fázích přípravy konzultován s Národní radou osob se zdravotním postižením Krajské rady Zlínského kraje.

Komise Rady Zlínského kraje pro osoby se zdravotním postižením zpracovala jednotlivé cíle a opatření do krajského plánu a předkládá Radě Zlínského kraje k projednání a Zastupitelstvu Zlínského kraje ke schválení.

Část V.

Cíle a opatření Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje pro období 2017–2020

OBLAST 1

ROVNÉ ZACHÁZENÍ A NEDISKRIMINACE

Podpora uplatňování rovných práv osob se zdravotním postižením se opírá o ustanovení čl. 1 Listiny základních práv a svobod „Lidé jsou svobodní, rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“ a o čl. 5 Úmluvy Rovnost a nediskriminace.

Rovné zacházení znamená nejen stejný přístup k osobám se zdravotním postižením, ale rovněž vytvoření rovnocenného zázemí pomocí univerzálního designu, s cílem zpřístupnit všem lidem dané prostředí bez omezení.

Z projektu, který v roce 2012 realizovala NRZP ČR formou dotazníkového šetření a kterého se zúčastnilo 1 068 respondentů, vyplývá, že nejčastěji se s projevy přímé diskriminace setkávají osoby s mentálním postižením – 54,5%, se sluchovým postižením – 44,3% a zrakovým postižením – 37,6%.

Největší míře diskriminace jsou pak vystaveny ženy s mentálním postižením.

Cíl 1.1

Předcházet diskriminaci a uplatňovat rovné zacházení

Opatření 1.1.1.

Seznamování všech pracovníků KÚZK a zařízení zřizovaných Zlínským krajem s Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Při naplňování tohoto opatření spolupracovat s Krajským výborem NRZP.

Odpovídá: všechny odbory KÚZK a organizace zřizované krajem

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje a příslušné organizace z běžných výdajů

OBLAST 2

VÝCHOVA VEŘEJNOSTI A OSVĚTOVÁ ČINNOST

Nejsložitější a také nejhůře odstranitelné bariéry při vytváření podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením jsou bariéry spočívající v nás samotných, bariéry v našem vědomí. Čl. 8 Úmluvy proto zdůrazňuje, že je třeba **zvýšit povědomí celé společnosti o situaci osob se zdravotním postižením**, že je třeba odstranit stereotypy, předsudky a škodlivé praktiky, např. stigmatizaci osob s duševním onemocněním. Tyto postoje jsou způsobeny především nedostatečným poznáním, předsudky a neinformovaností většinové společnosti. Důležitým prvkem nápravy je proto prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejného sektoru na všech úrovních státní správy a samosprávy.

Cíl 2.1.

Zvýšit sociální dovednosti pracovníků Krajského úřadu Zlínského kraje ve vztahu k občanům se zdravotním postižením

Opatření 2.1.1.

Vzdělávání pracovníků KÚZK ve specializacích z oblasti problematiky zdravotního postižení a zásady komunikace s vybranými skupinami osob se zdravotním postižením zařadit do průběžného vzdělávání pracovníků.

Odpovídá: ŘLZ

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ŘLZ

Opatření 2.1.2.

Do vzdělávacích programů pro pracovníky KÚZK zapojovat ve spolupráci s Krajským výborem NRZP jako účastníky přípravy realizace zástupce dotčené skupiny osob se zdravotním postižením.

Odpovídá: ŘLZ

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ŘLZ

Opatření 2.1.3.

Obsah vzdělávacích programů pro pracovníky KÚZK k problematice zdravotního postižení bude konzultován s Komisí Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené a Krajským výborem NRZP.

Odpovídá: ŘLZ

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ŘLZ

Cíl 2.2

Zvýšit informovanost veřejnosti a politické reprezentace o problematice zdravotního postižení

Opatření 2.2.1.

Formou tiskových zpráv zveřejňovat informace vztahující se k problematice zdravotního postižení.

Odpovídá: KH

Termín: 10x za půl roku

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 2.2.2.

Podporovat edukační a informační činnost pro zvyšování povědomí veřejnosti o osobách se zdravotním postižením formou tematických akcí zaměřených na problematiku osob se zdravotním postižením.

Odpovídá: KH

Termín: 1x ročně

Zdroje: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru KH

OBLAST 3

PŘÍSTUPNOST STAVEB A DOPRAVY, PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Přístupnost staveb, dopravy a komunikací je **předpokladem naplňování práva volného pohybu** a plnohodnotného zapojení osob se zdravotním postižením do všech oblastí společenského života. Týká se přístupnosti bydlení, úřadů, škol, kulturních zařízení, jakož i dopravních prostředků a komunikací, a to nejen pro všechny osoby se sníženou schopností pohyblivosti, ale i osoby se smyslovým či mentálním postižením. Národní legislativa vztahující se k zajištění bezbariérovosti veřejných budov je plně srovnatelná s evropským standardem. Její naplňování je však třeba důsledně dodržovat. Zajistit snadnou orientaci v přístupnosti veřejných budov není jednoduchou záležitostí, neboť každý typ zdravotního postižení vyžaduje odlišné požadavky na nastavení kritérií přístupnosti, jiná platí pro osoby se sníženou schopností pohybu a jiná pro osoby se sníženou schopností orientace.

Článek 8 Úmluvy zároveň stanoví povinnost vypracovat minimální vnitrostátní standardy a normy pro zajištění přístupnosti, proškolení zainteresovaných osob, vybavení budov a veřejně přístupných prostorů značením v Braillově písmu a ve snadno čitelných a srozumitelných formách a zajištění vhodných forem orientace.

Na národní úrovni dosud neexistuje jednotná metodika posuzování bezbariérové přístupnosti. Proto nebyl v minulém Krajském plánu splněn úkol zpracování jednotné metodiky posuzování přístupnosti staveb a přenáší se ve zjednodušené podobě do nového Krajského plánu podpory.

Cíl 3.1.

Nastavení metodiky analýzy přístupnosti objektů ve vlastnictví Zlínského kraje či užívaných Zlínským krajem ve vztahu k užitečnosti výsledných informací pro plán nápravy

Opatření 3.1.1.

Nastavení metodiky analýzy přístupnosti objektů ve vlastnictví Zlínského kraje či užívaných Zlínským krajem ve vztahu k užitečnosti výsledných informací pro plán nápravy a zároveň ve vztahu k prezentaci přístupnosti pro obyvatele kraje. Výběr metodiky bude konzultován s Komisí Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené.

Odpovídá: ÚPSŘ

Termín: 2017

Zdroje financování: bez finančních nároků

Cíl 3.2.

Provedení analýzy přístupnosti a postupné zpřístupňování objektů sociálních, zdravotnických, školských a kulturních zařízení, které jsou ve vlastnictví Zlínského kraje či které kraj užívá podle jednotné metodiky

Opatření 3.2.1.

Pokračovat v mapování stavební přístupnosti a značení Braillovým písmem u budov v majetku kraje dle jednotné metodiky – v zařízeních sociálních služeb, zdravotnických zařízeních (nemocnice), školských a kulturních zařízeních. V případě školských zařízení zmapovat rovněž stavební přístupnost tělocvičen.

Odpovídá: SOC, ZDR, ŠK, KUL

Termín: 2017

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 3.2.2.

V zařízeních resortu kultury pokračovat v budování bezbariérových přístupů v kontextu definovaných rozvojových cílů, priorit a finančních možností.

Odpovídá: KUL

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Cíl 3.3.

Zmapování přístupnosti dopravy osobám se ztíženou schopností pohybu a orientace

Opatření 3.3.1.

Do cyklicky uzavíraných smluv s dopravci veřejné linkové dopravy v závazku veřejné služby Zlínského kraje zavést povinnost používat určitý podíl dopravních prostředků s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením (nízkopodlažní autobusy apod.). Pro rok 2017 je stanoven 5% podíl dopravních prostředků s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením. Do roku 2020 zvýšit podíl dopravních prostředků s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením na 20 %.

Odpovídá: DOP

Termín: průběžně, do vysoutěžení dopravců veřejné linkové dopravy

Zdroje financování: rozpočet státu, kraje a obcí ZK v příslušném kalendářním roce

Opatření 3.3.2.

Do připravované zadávací dokumentace pro výběr dopravců veřejné linkové dopravy, kteří by měli vykonávat obsluhu Zlínského kraje od 1.1.2018, zavést standardy ve vztahu k dopravním prostředkům s úpravou pro převoz osob se zdravotním postižením nad rámec standardů definovaných v Nařízení vlády 63/2011 Sb., „O stanovení minimálních hodnot a ukazatelů standardů kvality a bezpečnosti a o způsobu jejich prokazování v souvislosti s poskytováním veřejných služeb v přepravě cestujících“.

Odpovídá: DOP, KOVED, s.r.o.

Termín: 2017

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 3.3.3.

V materiálech Zlínského kraje, zejména v Plánu dopravní obslužnosti území Zlínský kraj na léta 2012–2019, podpořit při jejich aktualizaci rekonstrukci vybraných strategických a důležitých autobusových terminálů tak, aby lépe vyhovovaly potřebám osob s omezenou schopností pohybu a orientace.

Odpovídá: DOP, KOVED, s.r.o.

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Cíl 3.4.

Při zpřístupňování informací respektovat specifické potřeby občanů s různými typy zdravotního postižení

Opatření 3.4.1.

Zajistit spolupráci dostupných tlumočnicků znakového jazyka a artikulačních tlumočnicků.

Odpovídá: ŘLZ

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ŘLZ

Opatření 3.4.2.

Minimálně jednou ročně zabezpečit v rámci pravidelných porad zaměstnanců stavebních úřadů jejich proškolení v oblasti technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Odpovídá: ÚPSŘ

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 3.4.3.

Ve zdravotnických zařízeních, jejichž je kraj zakladatelem, zvyšovat u pracovníků v pomocných profesích komunikační kompetence a rozvoj technik komunikace s osobami se zdravotním postižením.

Odpovídá: ZDR

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ZDR

Opatření: 3.4.4.

Ve zdravotnických zařízeních, jejichž je kraj zakladatelem, prosazovat personální zajištění odpovědnosti za komunikaci s lidmi s obtížemi v komunikaci, informační dostupnost komunikace a proškolení ostatních zaměstnanců.

Odpovídá: ZDR

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 3.4.5.

Pro odbornou zdravotnickou veřejnost zajistit cyklus vzdělávání zaměřený na specifické potřeby osob se zdravotním postižením ve zdravotnických zařízeních.

Odpovídá: ZDR

Termín: 1x za dva roky

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru ZDR

Cíl 3.5.

Podporovat aktivity zaměřené na činnosti podporující přístupnost pro osoby se zdravotním postižením

Opatření 3.5.1.

Podporovat aktivity zaměřené na činnosti podporující přístupnost pro osoby se zdravotním postižením.

Odpovídá: SOC

Termín: průběžně

Zdroje financování: Fond Zlínského kraje v příslušném kalendářním roce

Opatření 3.5.2.

Podporovat realizaci projektu Euroklíč ve Zlínském kraji včetně podpory propagace projektu a distribuce Euroklíčů.

Odpovídá: KH

Termín: průběžně

Zdroje financování: Fond Zlínského kraje v příslušném kalendářním roce

Opatření 3.5.2.

Dohlížet na zkvalitňování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních založených Zlínským krajem, tak aby vedlo k naplňování podmínek certifikace a akreditace zdravotnických zařízení. Součástí je rovněž dohled nad odstraňováním nedostatků zjištěných při mapování přístupnosti těchto zařízení.

Odpovídá: ZDR

Termín: 1x ročně

Zdroje financování: bez finančních nároků

OBLAST 4 ROVNOST PŘED ZÁKONEM

Problematiku rovnosti před zákonem řeší článek 12 Úmluvy, který stanoví povinnost **uznání osob se zdravotním postižením jako subjektů práva** a jejich právní způsobilost ve všech oblastech života na rovnoprávném základě s ostatními. Článek 13 Úmluvy pak řeší zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti pomocí vhodných procedurálních úprav. Občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 pak zakotvuje zásadní změnu týkající se svéprávnosti a jejího případného omezení.

Cíl 4.1.

Usilovat o to, aby omezení právní způsobilosti uživatelů zařízení sociálních služeb zřizovaných Zlínským krajem odpovídalo situaci dané osoby

Opatření 4.1.1.

Zařízení sociálních služeb, jejichž zřizovatelem je Zlínský kraj, budou usilovat o navrácení způsobilosti k právním úkonům uživatelů služeb, či alespoň o navrácení částečné způsobilosti k právním úkonům.

Odpovídá: SOC

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 4.1.2

Podporovat základní a odborné poradenství poskytované poradnami zřizovanými organizacemi osob se zdravotním postižením.

Odpovídá: SOC

Termín: průběžně

Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 4.1.3.

Ve spolupráci s NRZP Zlínského kraje posilovat právní vědomí a poučení pro zvlášť zranitelné oběti trestných činů, zvláště děti, ženy a seniory se zdravotním postižením.

Odpovídá: SOC, ŠK, KH

Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů věcně příslušného odboru

Cíl 4.2.

Vytvářet podmínky pro to aby osoby se zdravotním postižením mohly žít co nejvíce samostatně ve svém přirozeném prostředí

Opatření 4.2.1.

Podporovat aktivity transformace ústavních zařízení pro osoby se zdravotním postižením, včetně zařízení pro osoby s duševním onemocněním.

Odpovídá: SOC

Termín: průběžně

Zdroje financování: Evropské strukturální a investiční fondy, rozpočet kraje

Opatření 4.2.2.

Podporovat vznik a rozvoj zejména terénních a ambulantních služeb a služeb komunitního typu v místech, kde osoby žijí.

Odpovídá: SOC

Termín: průběžně

Zdroje financování: Evropské strukturální a investiční fondy, rozpočet kraje

OBLAST 5

OSOBNÍ MOBILITA

Cíl 5.1.

Podpora dobrovolnictví a osobní asistence pro mobilitu a rovný přístup k osobám s různými druhy zdravotního postižení

Opatření 5.1.1.

V rámci individuálního projektu Zlínského kraje se zaměřit na podporu rozvoje sociální služby osobní asistence.

Odpovídá: SOC

Termín: 2017 - 2020

Zdroje financování: Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost, rozpočet kraje

Opatření 5.1.2.

Podpora dobrovolnických projektů a podpora projektů zaměřujících se na osoby se zdravotním postižením, včetně osobní mobility.

Odpovídá: KH

Termín: 1x ročně

Zdroje financování: Fond Zlínského kraje v příslušném kalendářním roce

OBLAST 6 ŽIVOT V RODINĚ

Rodina představuje základní přirozené prostředí života člověka. Úmluva v článku 23 zavazuje státy k přijetí účinných a odpovídajících opatření k **odstranění diskriminace osob se zdravotním postižením ve všech záležitostech týkajících se manželství, rodiny, rodičovství.**

Významná pozornost je kladena na poradenskou pomoc rodičům pečujícím o dítě se zdravotním postižením, ale naopak také k ochraně zdravotně postiženého před jeho případnou diskriminací v rodině, komunitě nebo v ústavech.

Cíl 6.1.

Podporovat dostupnost odborných poradenských míst pro osoby se specifickými typy zdravotního postižení.

Opatření 6.1.1.

Zpracovat a zpřístupnit databázi odborných poradenských míst pro osoby se zdravotním postižením na úrovni sociální, zdravotní a školské problematiky.

Odpovídá: SOC, ŠK, ZDR

Termín: 2017

Zdroje financování: bez finančních nároků

OBLAST 7 ZAMĚSTNÁVÁNÍ

Přes řadu podpůrných opatření státu patří zaměstnávání osob se zdravotním postižením k nejproblematictějšímu. Statistiky ÚP objektivně konstatují, že procento nezaměstnaných osob se zdravotním postižením je přibližně 2x vyšší než u většinové populace. Tato statistika však nezahrnuje ty osoby se zdravotním postižením, které ÚP jako nezaměstnané neeviduje. Odhaduje se, že ve věku od 15 do 62 let je ekonomicky neaktivních kolem 60 % osob se zdravotním postižením.

Úmluva v článku 27 **zakazuje diskriminaci na základě zdravotního postižení ve všech otázkách týkajících se kterékoli formy zaměstnávání.**

Podporu je třeba věnovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením jak ve veřejné, tak v soukromé sféře i v osobním podnikání osob se zdravotním postižením. V tomto směru je žádoucí spolupráce s Hospodářskou komorou, zaměstnavateli osob se zdravotním postižením a NRZP Zlínského kraje.

Cíl 7.1.

Podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v rámci KÚZK a v organizacích zřizovaných Zlínským krajem

Opatření 7.1.1.

Při plnění povinného podílu dle zákona o zaměstnanosti bude KÚZK preferovat přímé zaměstnávání občanů se zdravotním postižením před náhradními formami plnění.

Odpovídá: ŘLZ
Termín: průběžně
Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 7.1.2.

Každoročně analyzovat a vyhodnocovat plnění úkolů zaměstnanosti osob se zdravotním postižením z pohledu počtu a typů pracovních pozic s požadovanou kvalifikací na KÚZK s důrazem na možnost zvýšení počtu osob se zdravotním postižením v zaměstnaneckém poměru.

Odpovídá: ŘLZ
Termín: průběžně
Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 7.1.3.

Každoročně analyzovat a vyhodnocovat plnění úkolů zaměstnanosti osob se zdravotním postižením v organizacích Zlínského kraje.

Odpovídá: ŘLZ
Termín: 1x ročně
Zdroje financování: bez finančních nároků

Opatření 7.1.4.

Zařadit do programu jednání Rady hospodářské a sociální dohody Zlínského kraje problematiku zaměstnávání osob se zdravotním postižením za účasti zástupce Krajského výboru Národní rady osob se zdravotním postižením.

Odpovídá: KH
Termín: 1x ročně
Zdroje financování: bez finančních nároků

OBLAST 8 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE

Článek 11 Úmluvy zavazuje přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění ochrany a bezpečnosti osob se zdravotním postižením v rizikových situacích včetně ozbrojených konfliktů, humanitárních krizí a přírodních katastrof.

Zkušenosti a dostupné informace ukazují, že **osoby se zdravotním postižením jsou při mimořádných událostech zranitelnější než většinová populace**. Situace, která nastala před časem v našem kraji v souvislosti s výbuchy v muničních skladech ve Vlachovicích-Vrběticích, nabádá ke zvýšené pozornosti.

Cíl 8.1.

Zvýšit informovanost osob se zdravotním postižením v oblasti přípravy na mimořádné události a krizové situace a způsoby ochrany

Opatření 8.1.1.

Zapojit osoby se zdravotním postižením do systému ochrany obyvatelstva cestou zvýšení jejich informovanosti a schopnosti sebeochrany např. konáním seminářů, školení, besed, tiskových materiálů apod. zaměřených na problematiku ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných situací.

Odpovídá: KH, ŠK, SOC, ZDR, ÚPŘS, ŘLZ
Termín: průběžně

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů věcně příslušného odboru

Opatření 8.1.2.

Připravit metodický materiál informující o tom, jak se mají lidé se zdravotním postižením zachovat v mimořádných a krizových situacích.

Odpovídá: KH

Termín: 2017

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru KH

Opatření 8.1.3.

Uspořádat ve spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením celokrajový seminář k problematice mimořádných a krizových situací.

Odpovídá: KH

Termín: 2017

Zdroje financování: rozpočet kraje z běžných výdajů odboru KH

Část VI.

Koordinace a monitorování Krajského plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017–2020

Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017-2020 je v pořadí třetím Krajským plánem.

Svým časovým rozsahem patří do kategorie **střednědobých** krajských plánů. Svou širokou realizační strukturou vytváří **integrační platformu** pro naplňování programu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením a jejich rodiny. Zkušenosti z koordinování a monitorování dřívějších krajských plánů ukazují, že vhodnou formou je jejich vyhodnocování za uplynulý kalendářní rok, proto plán ukládá věcně příslušným odborům KÚZK a Komisi RZK pravidelné jednorozhodné hodnocení plnění stanovených úkolů a jejich případnou aktualizaci. Naplňování úkolů Krajského plánu podpory předpokládá mimo jiné i případnou spolupráci s NRZP ČR, úřady práce apod. Souhrnnou každoroční zprávu o plnění Krajského plánu předkládá Komise Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené.

V rámci pravidelného provádění monitorování a vyhodnocení plnění a opatření Krajského plánu zpracovává Komise RZK pro zdravotně postižené pravidla monitorování a vyhodnocování plnění úkolů a opatření v prvním roce účinnosti plánu, tj. v roce 2017. Věcně příslušné odbory krajského úřadu, kterým jsou plánem uložena opatření, jedenkrát ročně, do konce února následujícího roku, předloží písemnou zprávu o plnění opatření Krajského plánu za uplynulý kalendářní rok. Komise RZK pro zdravotně postižené připraví pro orgány kraje jedenkrát ročně, do konce dubna, zhodnocení a případnou aktualizaci Krajského plánu.

Komise RZK pro zdravotně postižené je garantem krajského plánu po odborné stránce, je však nutné její administrativní zabezpečení prostřednictvím příslušného odboru, kterým je v současné době stanoven Odbor Kancelář hejtmána. Prostřednictvím tohoto odboru je zajištěna komunikace s ostatními odvětvovými odbory a jejich zapojení do naplňování krajského plánu. Vzhledem k ukončení volebního období 2012-2016 bude nutné řešit v budoucnu stanovení nového garanta, kterým je doporučena opět komise rady kraje.

V rámci monitoringu a hodnocení jednotlivých cílů a opatření plánu bude komise rady projednávat jejich finanční náročnost a možnost stanovit priority jednotlivých cílů a opatření včetně posouzení dopadu na cílovou skupinu. Pro další krajský plán je možným námětem při zajištění finančních a lidských zdrojů rozšířit plán o analytickou část dokumentu, o popis vývojových trendů a regionální specifická data týkající se zdravotně

postižených na úrovni kraje.

VII. Závěr

Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením je příspěvkem ke zmírnění existující míry nerovnosti mezi většinou společnosti a osobami se zdravotním postižením a jejich rodinami.

Současně je svým obsahem **kompromisem** mezi deklarovanými možnostmi Zlínského kraje a potřebami zdravotně postižených reprezentovanými orgány Národní rady osob se zdravotním postižením Zlínského kraje.

VIII. Prameny a literatura

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením

Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020, schválený usnesením vlády České republiky 2015 č. 385

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje pro období 2013–2016

Metodika kategorizace přístupnosti objektů, vydala Pražská organizace vozíčkářů

IX. Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
DOP	Odbor dopravy a silničního hospodářství
KH	Odbor Kancelář hejtmána
Krajský plán podpory	Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje
Krajský plán vyrovnávání	Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje
KPVP	Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje
KUL	Odbor kultury a památkové péče
KÚZK	Krajský úřad Zlínského kraje
KZP	Komise Rady Zlínského kraje pro zdravotně postižené
Národní plán podpory	Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením
NNO	Nestátní neziskové organizace
NRZP ČR	Národní rada osob se zdravotním postižením ČR
OSN	Organizace spojených národů
RZK	Rada Zlínského kraje
ŘLZ	Odbor řízení lidských zdrojů
SOC	Odbor sociálních věcí
SSL	Sociální služby
ŠK	Odbor školství
ÚPSŘ	Odbor územního plánování a stavebního řádu
Úmluva	Úmluva o právech osob se zdravotním postižením
ÚP	Úřad práce
ZDR	Odbor zdravotnictví
ZK	Zlínský kraj